

ההצלחה הוויראלית
של קייסי נייסטאט
קולנוע

04

גלריה

הארץ

יום שלישי ט' באב תשע"ג, 16 ביולי 2013 www.haaretz.co.il

שוביניסטים
על כס המשפט
גברת מג'ונדרת

12

מימין: שחר, פונק ואסרסאי ב"מקבת". הפקה תשיעית בעברית צילום: זאב אלון

הקרב על הבית

של "מקבת" שחק שייקספיר גם משחק פוליטי. "מקבת", אחד המחזות הקצרים ביותר שלו, נכתב בשנים הראשונות לשלטונו כנגד אליה וסקוטלנד של המלך ג'יימס הראשון, שערך להמלכתו על אנגליה אחרי מותה של אליזבת הראשונה. היה ג'יימס השישי, מלך סקוטלנד. והנה שייקספיר כותב מחזה על מדידה בשלטונו של שליט אדחזי, מלך (ואלי גודנשטיין, השופע טוב לב ונריבות בתפקיד דנקן מופיע בלבוש אדחזי בן ימינו) שמי שמר"כא אותה בשרה הקרב (מקבת) דו"צח את המלך ומשתלט על כיסאו (וגיל פונק כמקבת המלך מופיע במדי צבא, כולל כובע קצינים).

המשך בעמ' 2

מורה נכון, כמנהל אמנותי (כחיפה, אחר כך בהבימה ועתה בקאמדי) "קל" לו יותר לזכות באתגרים האלה, אבל זה אתגר שלהיכשל בו קל יותר מלהצליח, בעיקר אם אתה מנהל אמנותי.

מבחינה תמטית "מקבת" הוא עוד מחזה שבו משלח שייקספיר איש צבא למישור הפוליטי או החברתי ומדאה כיצד מצביאים אלה, העשויים ללא חת במקום שבו המוות אודב להם, מאכזרים את העשתונות בכל פעם כשהם אינם יכולים לפתור קונפליקטים בחרב או באגרופ. כך אפשר לקרוא את "אותלו", "דיצ'רד השלישי" או "רוב מהומה על לא דבר". הגיבורים כושלים כשהם נדרשים להיות מאהבים או פוליטיקאים. במקרה

פתחות העלילה) והסגנוני (שפירושו היקף ההפקה ואופי עיצובה, ובאופן ספציפי יותר טיפול במי"שור העל-טבעי שבעלילה, קדי המכשפות והרוחות). בשלושת התחומים האלה יש לניצן מה ל"מ, בניגוד לטענות לא מנומקות של כמה ממבקריו. בכל הקריירה שלו הוא מקפיד לכיים מחזות של שייקספיר ובכך הוא הבולט והיחיד בין כמאי ישראל. זה המחזה העשירי של שייקספיר שאתו הוא הת-

מיכאל הנדלזלץ

חדת החירוש של הפקת המחזה הסקוטי של שייקספיר בבימויו של עמדי ניצן (הפקה תשי"עית בעברית מאז 1954) דאוויה להיבחן בתחום התמטי (איש הצבא בפוליטיקה, מחוץ לאזור הנוחות שלו), המשחקי (בעיקר ליהוק שני התפקידים הראשיים ומשמעותו ליחסי הרמויות והת-

מכל המחזות של שייקספיר, "מקבת" מציב לבמאי את המשוכה הגבוהה ביותר כבר בתמונה הראשונה. ההפקה החדשה של הקאמרי, בבימויו של עמרי ניצן ובכיכובם של גיל פרנק ורות אסרסאי, היא תיאטרון מרתק, עמוס פרטים ולרגעים מרגש מאוד

תפסת מקום?

מי יהיו **100** המשפיעים על התרבות בישראל? ועידת ירושלים לתרבות - 31.7.13 - תיאטרון ירושלים

FIRMA

על פי העלילה, הסדר מושב על כנו (מלקולם, בנו של רנקו בורח מאנגליה, ובעזרתה משתלט שוב על סקוטלנד, כהר למה שקרא לג'יימס).

לוח, עם תסרוקות גורגונה ואיפוד מפיח מבוך שנפער בכמה הקטנה (קרמנקו מיומן מימיו ב"גשר" במ" ציאת פתרונו טכניים מבריקים), והופעה כמכשפות בתמונת הנ" בואה למקבת לקראת הסוף (שא" פשר לדאתן כרמיונם של מקבת, או של הקהל) המכשפות מחליפות צורה. בכל הופעה שלהן ניכר שזה עדיין הן, אבל את תמונת הנבואה העיקרית, זו המפעילה את הע" לילה, הן משמיעות באוזני מקבת ובנקו כזונות על אם הדרך, כשה" גיבורים העייפים שבים משרה הקרב. הדבר מכתב קיצור של כל התמונות שבהן המכשפות קיימות כישות עצמאית, וזה כולל ויתור

היוצד דגעי "אשליה", והוא מבו" צע בידי קבוצת שחקנים קטנה, שחלקם מכפילים תפקידים, כי בחלל הקטן הזה איש אינו משלה את עצמו שהרברים על הבמה יוצרים איוו "אמת", חוץ מההוויה התיאטרלית, במופגן. חלק ניכר ממה שמבקרו של ניצן אוהבים לדאות כ"גימיקים" מעוגנים בטקסט: רוצחי בנקו המיוערים מייללים ככלבים כי כך מקבת מא" פיין אותם. בחירת המוסיקה מכ" וונת למי שמסוגלים לזחות אותה. כך "Dunsinane Blues" של ג'ון הנקורת, או "Such Sweet Thunder" של דיוק אלינגטון, מוסיקה מתוך "מקבת" של ורדי,

פונק ואסרסאי ב"מקבת". איכויות ייחודיות צילום: ז'ראר אלקן

לגמדי שהלילת המוות תפתח למין סועה. הוא הביא את זדע הסי" פוד על כוח ושלטון לזוגיות; היא הנביטה את הזרע והשקתה אותו, והיתה מוכנה לשמוח בפריחתו, ולתמוך בו בספקותיו.

יש בין שני בני זוג אלה הר" בה יותר: יש ילד שמת כנראה, שבגללו ישנה הליידי כשכרית צמודה לבטנה, במין הריון מדומה שהמשרות שלה מחלצות מת" חת לבגריה כשהן מעירות אותה, בתמונה הראשונה, היישר אל הב" שורות על הפיתוי הגדול הניצב מול מקבת. היא יודעת להשתמש במיניות שלה ומוכנה לעשות הכל כדי לרדבן את בעלה להגשים את שאיפותיו-שאיפותיה. אבל בר" גע שבו צריך לחרוג מ"המעשה" הרמים, ולהתמודד עם ההשלכות החזודרות מן ההיקף הביתי, בארמון, ליידי מקבת מתמוטטת כמעט מיה הספקות שהיו מנת חלקו לפני הר" צה, פוקדים אותה אחרי ומביאים אותה לירי טירוף והתאבדות. כמו שהוא ראה את רוח בנקו מזגת דם לכוסו, כך היא רואה דם זורם מה" מקלחת שבה היא רוצה לשתוף את הדם מידיה. נכון, זה אפקט בימת, שמשרטט את הסיפור, שבגללו לא נותר למקבת אלא לומר מעל גופתה: "היתה צריכה למות אחר כך; / ואז היה זמן למלה כזאת". זה המוולוו המתורחת של "אמת וזרע

לא תכירו או

היא מנסה להתנער מהדמות שגילמה

אינטימיות גדולה

עד ל"המלט" ניצן ביים את שייקספיר על במה גדולה, רבר שמוצק בדרך כלל גם במספר התפקידים במחזות האלה, אבל גם מכתוב סגנון מסוים של הפקה, את מידת הפאר שלה (רב ומידת האינטימיות (מעטה). עם "המלט" חנך ניצן את קאמרי 3, על הע' מרת הכיסאות המסתובבים שבו, והאפשרות לשחק מסביב ובתוך הקהל. עתה, אחרי שמונה שנים, משנה האולם פניו לסוג מסוים של במת זירה רחבה ולא עמוקה במיוחד, כשהקהל פרוש לפניו בשלושה גושים והרמויות מגיעות לבמה, כשהן באות מה"חוצץ" בשני המעברים, מאחורי גבו של הקהל. זה מאפשר אינטימיות בין הקהל לשחקנים והאינטימיות הזאת היא מלת המפתח להישירותו של תיאטרון כא' מנות משמעותית במאה ה-21, בימים של קולנוע תלת ממדי, טלוויזיה ודרמה באינטרנט הבאים אל הצופה במיטתו. אבל הבחירה הזאת באינטימיות-מחסלת במי' דה רבה כל אפשרות של מסתרי רין תיאטרלי של אפקטים (עשן, תאורה, מוסיקה) שבהם אפשר של דבר ברצינות על קיום "ממשי" של עולם על טבעי. לכן בחירת האולם מכתובה ממילא את עיי' צוב עולם המכשפות, שאמברות בגרסה הזאת למעשה את קיומן כישות נפרדת. לא שרונה'לי שמעון, ירדן ברכה וערנה בליליוס מגלמות מכשפות וגם תפקידים אחרים (וונות, אחיות, נשות חצר, משרתות). לבר מהתמונה הראשונה, מה, המקוצרת אף היא כשהן ער'

תשובות

1. מביצהים עושים קוויאה.
2. השם "ברקוביץ".

בשל הקפדתו של ניצן על כך שהבמה "תעבוד" כל הזמן יש הטוענים כלפיו כי אין לו פרשנות חדשה למחזה, ושכדאי ש"ייתן למחזה לעבוד". מניסיוני, מעט מאוד מחזות יודעים לעבוד לבד

על רמות גבירתן, הקטה. זה הקיי צור המשמעותי שבמחזה, מלבד תמונה אחת בהתחלה, שבה מסופר על מות קורו, ותמונה אחת לק' ראת הסוף, בין מלקולם ומקראף. בתמונת הנשף אחרי הרצח מק' בת רואה בעיני רוחו את רוח בנקו המגואלת ברם. שאר היושבים ליד שולחן הסעודה לא רואים אותו. כאן על הבמאי לבחור, האם הקהל רואה את בנקו או לא. ניצן הכריע שכן, אוהר שחר (שמהתחלה יוצר דמות טבעית, אנושית, בלתי אמ' צעית, ההיפך ממקבת המאופק) מופיע מאופר כבמסכת סרט אימים, ומוגו לכוסו של מקבת רם סמיך העולה על גדותיה. תמונה זו, כמו שאר התמונות העל-טבעיות (כמו הופעת סדרת שושלת בני מופרו ומלאכותי של העל-טבעי, שברור כי הוא כולו ברמיון המופיע דע והסוער של מקבת והוא מופיע רק לסירוגין. כך, למשל, כמונולוג הפגיון, גיל פרנק עובר על במה ריקה עם קסם עלומות אור המה' תלות בו. זה השלב שהוא מתחבט אם לעשות את המעשה: הפיתוי רב, הגורל כביכול הכריע, אבל הוא עוד מהסס. ולכן הקהל אינו רואה פגיון מרחף באוויר, אלא רק אלומת אור ואוויר שמקבת מנסה ללכוד בידו, והאלומה הזאת צוב' עת פתאום את ידו בארום.

נכון, ניצן הבמאי אוהב ויודע לשחק באפקטים בימתיים. הרבד מאפייין הפקה זו, כמו הפקות רבות אחרות שלו. ההפקה הזאת לא מס' תידה לרגע את היותה "תיאטרון",

או המארש של אלגה אני פחות מאושר מבחירת קטעי מוסיקה כמו "כנג בנג" של שר Don't Worry, Be Happy של בובי מקפרין, בגלל היותם מוכרים מדי. מה שנדרש היה כאן מוסיקה בסגנון של שני הקטעים האלה, ולא הם עצמם. בשל הקפדתו של ניצן על כך שהבמה "תעבוד" כל הזמן יש הטוענים כלפיו כי אין לו פרשנות חרשה, או בכלל, למחזה, ושכדאי ש"ייתן למחזה לעבוד". מניסיוני, מעט מאוד מחזות יודעים לעבוד לבד, והשאלה העיק' רית היא אם הבמאי מסייע להם, או מפריע להם. להערכתני, ניצן מספר את הסיפור שהוא רוצה לספר, עם הרגשים סגנוניים.

לשטוף את הדם

אבל, למשל, בחירת הליהוק של המחזה הזה היא החלטה פרשנית מובהקת. טטנלי גרינבדג כתב בספרו הביוגרפי על שייקספיר שבני המקבתים הם הווג הנ' שוי המתפקד היחיד בכל הקאנון השייקספירי. הצבתם, זה מול זה, של שחקן בשל, בוגה, מנוסה ומ' קריו גבירות כמו גיל פרנק ושל רות אסרסאי, צעירה, יפהפייה, שונה, כולה מקרינה להט ותאוה - לכוח או למין או לשניהם - מקלה על הצופה להאמין כי בין השניים האלה מתרחש משהו. אחרי הרצח, שאליו היא רחפה אותו - היא שמ' עה מפיו את הנבואה של המכש' פות, אבל לא את כל הסיפור; לא על הארעיות של המלוכה - כשם ואוחזים ידיים מגואלות ברם ברור

המונולוג המפורסם על "מחר ועוד מחר ועוד מחר", שבו גם השורות "חיים הם דק מין צל / חולף, שחקן עלוב שמקפץ / ומתאמץ על הבמה שעה, / ולא נשמע עוד".

ההצלחה של פרנק בתפקיד לא מפתיעה: איכויותיו הייחודיות ידועות ויכולתו בטקסט קלאסי הופגנה היטב ב"ריצ'ארד השני". לקראת התפקיד הזה התח' דר והורכך עוד משהו בהופעתו הבימתית. ליהוקה של אסרסאי הצעירה היה הימור שהוצדק במ' לזאן השילוב והכימיה ביניהם הם ערך מוסף. הליהוק של ניצן הוא פרשנותו גם בתפקידים האחרים: דורו ניב הוא מקראף, מצד אחד פקירותיו ועיניו ומצד אחר מת' פרק בבכי לעיני מלקולם ורום, קורע את הרגש לגודים ואו נכ' נס לקרב עם מקבת, כששניהם הולמים זה בזה בקרשים מכיסא המלכות המתפרק, בקרב המור' כרע רק מפני שמקבת החליט לוותר ולהיכנע לגורלו. כל פרי' טים האלה הם פרשנות. אפשר להתווכח אתה. אי אפשר לטעון שהיא לא מעוגנת בטקסט או לא קיימת. זוהי להקה מגויסת וקטנה הכוללת גם את בני אלרד כרום, שמחה ברבידו כלנוקס, יובל סגל כדונלדין ונעמה שיטרית בתפ' קידי הילדים. אלון רהן מפיך את המרב מן האתנחתות הקומיות שלו, כשמונולוג השוער גונב כרגיל את ההצגה, ותרגומו כוטה וחולב את הפאנצ'ים שלו בריוק כמו במקור (וזה המקום לשבח את התרגום של רורי פרנס).

אחרי שהבמאי והשחקנים אמ' רו את דברם, הצופה הוא שצריך לקבוע אם מה שראה הוא, כמו שמציע מקבת המיואש הם "מע' שיה / מפה של מפגד, כולה הומה / סופות ורעש, והמשמעות - / לא כלום". היו אלה 100 דקות של תיאטרון מרתק, עמוס בפרטים ולרגעים מרגש מאוד.

מאט וולף

ניו יורק טיימס

המסך הגרול הוא לפעמים קללה בשביל שחקנים, המתקשים להתנער מת' דמית הצלולויד שרבקה בהם. קשה למשל לרמיין את קים קט' דאל נפרדת מהגיגורר הנהנתני של הרמות המזווה עמה, סמנתה ג'ונס מסדרת הטלוויזיה "סקס והעיר הגדולה" ומהסרטים שבאו בעקבותיה. סרטי "הארי פוטר", לעומת זאת, היו סדרה מסוג אחר לגמרי, שצופיה התבגרו לצד שלושת כוכביה הצעירים - וברא' שם הארי רך הריבור והמומוסקף, שגילים דניאל רדקליף.

התיאטרון מספק פתרון לאותה קללה, ולא בפעם הראשונה. קט' דאל ורדקליף מופיעים בימים אלה על במות לונרן בגרסאות מחורשות ל"ציפור הנעורים המתוקה" ול-"The Cripple of Inishmaan" ("הנכה מאינישמאן", מחזה שהוצג בארץ בשם "כולם רוצים להוליווד"), בהתאמה, ושניהם מתעלים במח' זות אלה על התפקידים הקורמים שגילמו בתיאטרון.

איש מהשחקנים בהצגות, שיועלו עד 31 באוגוסט, אינו בוחר באפשרות הבטוחה. קט' דאל מגלמת במחזהו של טנסי ויליאמס כוכבת קולנוע מזדקנת ורועכת הגוזרת על עצמה גלות עם ג'וגולו צעיד ממנה, ונראית בפתיחת ההצגה בתיאטרון "אולד ויק" כשהיא שוכבת במיטה, פניה פונים מטה, מתקשה לנשום. בק'

ב"סקס והעיר הגדולה", הוא מדמות האר פוטר. קים קטראל ודניאל רדקליף נהדרין בתפקידים הראשיים שהם מגלמים, כל א בנפרד, בשתי הצגות תיאטרון בלונדון

צה השני של העיה, בתיא "נואל קווארדר", מבצע דר כניסה מרשימה בתור "ביל כה", בהיד העיניים ושבור שעל שמו קרוי (במקור) נ של מדטיין מקדונה מ' ביילי של רדקליף, ודועו נ מידלדלת ורגלו האחת נו מעיר מהרגע הראשון על נ פיסית מוחלטת לתפקיד, הוא מתמסר לא פחות גם חינה הרגשית.

רדקליף הפגין בהופעותיו הקודמות בתיאטרון יותר מחויבות מאשר הישגים מחשיים

איך היו מגיבים היתום קלייבן ובני ארצו לפרינסס ק נופוליס בגילומה של קטראל שועברת, כמו אותה קהילה: כפריית במחזהו של מקדונה, ג גן ערן (או הגיהנום) המרוחק בשם הוליווד? במזיגה של ו והערצה, יש לשעה, כי כל ו במחזותיו של טנסי ויליאמס מורכבות. פרינסס של קטראל כבת קולנוע (שמה האמיתי ו הוא אלכסנדרה רל לאגו) הו בחשאי לדרום ארצות הברית די כישלון סרטה האחרון, מו רחמים והערצה, ולעתים ק היא גם מצחיקה מאוד. "היו י בים יותר, אבל אלוהים יודע לי גם יותר גרועים", היא נ